

STRUČNO MIŠLJENJE

**Nedostatci dokumenta „Strateška studija za nacionalni program provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060. godine)“
Državnog Zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske**

KRATAK SADRŽAJ

Analiza propusta Studije, primjedbe i pitanja za javnu raspravu i dalje aktivnosti oko pokušaja izgradnje odlagališta radio-aktivnog otpada u reonu Trgovska gora u Republici Hrvatskoj

REGIONALNI FORUM ZA OKOLINSKU SIGURNOST I SARANJU / REGIONALNI FORUM ZA OKOLIŠNU SIGURNOST I SURADNJU

Zagreb, Sarajevo, Petrinja, Tuzla, Novi Grad, Bihać, Dvor, Hrvatska Kostajnica, Cazin, Bužim, Bosanska Krupa, Velika Kladaša, Kostajnica, Krupa na Uni i Kozarska Dubica
22.02.2016, godine

Prvo izdanje, 02/2016

Autori:

Dr.Sc. Edin Delić, redovni profesor
Dr.Sc. Zvezdan Karadžin, vanredni profesor
Dr.Sc. Elvir Babajić, docent
Dr.Sc. Kenan Mandžić, vanredni profesor
Dr.Sc. Rijad Šišić, vanredni profesor
Dr.Sc. Jelena Marković, redovni profesor
M.Sc. Edisa Nukić, viši asistent
Rudarsko-geološko-građevinski fakultet Univerziteta u Tuzli

Dr.Sc. Zlatan Begić, docent,
Ustavno pravo, Pravni fakultet, Univerzitet u Tuzli
Dr.Sc. Vedad Pašić, vanredni profesor,
Pridodno-matematski fakultet, Univerzitet u Tuzli

Dr.Sc. Đenari Čerimagić, redovni profesor,
Građevinski fakultet, Univerzitet u Sarajevu

Dr.Sc. Halid Makić
Dr.Sc. Jasmina Ibrahimpašić,
Biotehnički fakultet, Univerzitet u Bihaću

dr. sc. Dražan Dizdar, redovni profesor,
Svučilište u Zagrebu, inicijativa "Slobodna Hrvatska"

Dušan Cvetanović, pravnik, Odvjetnički ured Pula – Inicijativa „Slobodna Hrvatska“

Članovi Regionalne grupe za okolišnu sigurnost i suradnju

Darinko Dumbovic, gradonačelnik Petrinje
Snježana Rajilić, načelnica Opštine Novi Grad
Jasmin Emrić, predstavnik u Parlamentu BiH
Amarildo Mulić, JP Nacionalni park Una
Daniel Pavlić, Udruga „Ekološka kulturna scena“
Dijana Savić, novinar - apsolvant agronomije
Jelena Dalmacija, diplomirani ekolog, Greenteam Novi Grad, RS - BiH
Ivana Radenić, službenik za odnose sa javnošću opštine Novi Grad, RS - BiH

Inicijativa „Slobodna Hrvatska“; Greenteam, Novi grad; JP Nacionalni park Una; Udruga IKS Petrinja; Klub žena Dvor; Zelene Staze – Green Tour Tuzla; Udruga EKS Ekološko-kulturna scena Hrvatska Kostajnica; Dubičko udruženje žena Hrvatska Dubica; Agencija lokalne demokracije Sisak; Sisačka ekološka sekcija SEA Sisak

Sadržaj

Skraćenice.....	3
Prekogranični utjecaj.....	4
ESPO Konvencija.....	4
Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša.....	4
Radijus utjecaja.....	5
Naslov i sadržaj Studije.....	6
Naslov.....	6
Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš.....	7
Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš.....	7
Naručilac i ovlaštenik.....	8
Lokalna zajednica, naseljenost i geografske značajke.....	8
Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti.....	8
Arhuška konvencija.....	8
Biodiverzitet i NATURA 2000.....	10
Geološke i hidrološke značajke, vode i poplave.....	14
Seizmički utjecaj.....	17
Šumski požari.....	19
Zaostala minska polja.....	19
Utjecaj na opstanak stanovništva.....	20
Zaključak.....	21
Referense.....	24
Međunarodni okvir.....	24
Hrvatska.....	24
Prilozi.....	26
Prilog 2: Zaključci Zastupničkog/Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine od 30.06.2015.....	27
Prilog 2: Zaključci Zastupničkog/Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine od 07.10.2015.....	30
Prilog 3: Rezolucija Narodne skupštine Republike Srpske, Bosna i Hercegovina.....	31
Prilog 4: Pismo nevladinih organizacija načelniku općine Dvor.....	33

Skraćenice

RAO – radio aktivni otpad

RH – Republika Hrvatska

BiH – Bosna i Hercegovina

NE – Nuklearna elektrana

NN – Narodne novine

MCS – Mekalijeva skala

ESPOO - Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica donijeta u Espoo-u (Finska) 25. 02.1991. godine

DZRNS - Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske

Prekogranični utjecaj

Primjedba: Nije analiziran prekogranični utjecaj i prekršene su odredbe hrvatskog i međunarodnog zakonodavstva o prekograničnom utjecaju

ESPO Konvencija¹

Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica definira Procjenu utjecaja na okoliš kao „državni postupak za ocjenjivanje mogućeg utjecaja planirane aktivnosti na okoliš“ (članak 1, stav VI).

Utjecaj preko državnih granica podrazumijeva "svaki utjecaj, a ne isključivo globalne prirode, na području pod jurisdikcijom potpisnice kojeg je izazvala planirana aktivnost, čije je fizičko porijeklo u cijelosti ili djelomično na području pod jurisdikcijom druge potpisnice" (članak 1, stav VIII).

Ova Konvencija predviđa da se za slučaj ne mogućnosti usklađivanja između država može prosljediti pitanje istražnoj komisiji, a što se sugeriše Bosni i Hercegovini da odmah učini.

Susjedna Bosna i Hercegovina se po saznanju o mogućnosti skladištenja ili odlaganja RAO u reonu Trgovska gora usprotivila ovoj inicijativi (vidjeti priloge od 1 do 3) putem svojih najviših tijela, a najviši zakonodavni organ Parlamentarna Skupština BiH je već donijela odluku i odredila nadležna tijela koja će raditi na spriječavanju kršenja prava susjedne države na ovaj način, a što će u slučaju nastavka inicijative imati za ishod pokretanje arbitražnog procesa u skladu sa ESPO Konvencijom i spora pred međunarodnim sudom.

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša Člankom 5 stav 4 Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša Vlade Republike Hrvatske od 29.05.2008. godine utvrđena je obaveza da se javnost informira o "postupku u svezi mogućeg prekograničnog utjecaja plana i programa te o postupku sudjelovanja vezano za stratešku procjenu u drugoj državi" .

U okviru Studije nalazi se i poglavlje „**Prekogranični utjecaji na Republiku Bosnu i Hercegovinu**“ (strana 209), koje je u okviru poglavlja 6.9. Osim što autoru ne znaju da Bosna i Hercegovina nije Republika, i sam tekst je jednako površan i neutemeljen.

Autori su potpuno zanemarili da se najveći dio površine utjecaja (udaljenost od 5 km) nalazi upravo na području Bosne i Hercegovine, a nuklearni otpad iz NE Krško smatraju malo opasnim jer se radi o „**pretežito nisko radioaktivnom otpadu, s malim količinama otpada srednje radioaktivnosti**“, te konstatiraju da je „**Ukupna aktivnost ovog otpada je na razini aktivnosti institucionalnog otpada i iskorištenih izvora u RH**“ .

Izrazi „pretežito“ i „na razini aktivnosti“ su veoma paušalni, a autori zanemaruju da se iskorišteno gorivo NE i otpad nuklearnih elektrana nikako ne može tretirati kao institucionalni otpad, odnosno da postoje veoma jasne i velike razlike u skladištenju i odlaganju RAO. U cijelom tekstu Studije nije jasno napravljena distinkcija između skladištenja i odlaganja RAO, a konačno odlaganje se

¹ Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica, Espoo Finska, 25.02.1991. godine

interpretira po opasnosti po okoliš uporedivim ili jednakim onome kakvo ima skladištenje institucionalnog RAO.

Nameće se pitanje ukoliko je jednaka opasnost od jednog i drugog otpada kako to da niti jedna druga lokacija u RH nije pogodna za izgradnju odlagališta RAO?

Radijus utjecaja

Studijom nisu adekvatno utvrđene zone ugroženog područja u skladu sa člankom 162 Zakona o zaštiti okoliša RH.

U poglavlju 2.1.5.2. predlagači analiziraju prostor i demografska obilježja „unutar radijusa od 5 km“, ali uzimajući u obzir samo područje Republike Hrvatske. Apsolutno je nejasno kako su autori došlo do udaljenosti od 5 km, jer pravci i dinamika distribucije radio-aktivnih kontaminata ovise o nizu faktora: gradijent terena, infiltracija, hidraulički gradijent podzemnih voda, vegetacija, površinski tokovi, ruže vjetrova itd. Apsolutno nije moguće da radijus ugroženosti bude isti u svim pravcima.

Čak i u okviru radijusa utjecaja od 5 km, koji su uzeli autori Studije, uočava se da su potpuno zanemarili utjecaj na teritoriju Bosne i Hercegovine. Državna granica u zoni utjecaja od 5 km ne samo da ne smije biti razlog da se takav utjecaj ne analizira, već je siguran znak nedozvoljenog prekograničnog utjecaja na susjednu državu.

Ilustracija 1: Označena zona od 5 km oko lokaliteta Čerkezovac na kojoj se vidi da se većina označene zone nalazi na području Bosne i Hercegovine

Uzme li se prečnik od 5 km oko lokaliteta, dobit će se površina od 78,5 km². S obzirom da je lokalitet udaljen samo 850 m od državne granice sa BiH, analizom prostora može se uočiti slijedeće:

- Oko 40 km² površine zahvaćene krugom od 5 km nalazi se na području Bosne i Hercegovine, a u ovo područje spada cijela gradska zona Novi grad sa vodozahvatnom zonom za grad i njegovu okolinu.
- U području površine od 78,5 km² od lokaliteta Čerkezovac locirano je najmanje 20 km² područja u sastavu zaštićene eko mreže NATURA 2000.

U Studiji su korišteni podaci i metodologija Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske koji se odnose samo na dio od oko 38,5 km² površine u krugu od 5 km koji se nalazi na teritoriju Republike Hrvatske.

Autori su prethodnom ilustracijom praktično priznali da se i unutar aproksimativno i bez naučno-stručnog utemeljenja odabranih 5 km utjecaja nalazi najveći dio površine susjedne Bosne i Hercegovine, a što može biti korišteno i kao dokaz u međunarodnoj arbitraži i sudskom sporu između dvije države. Na ovaj način se samom Studijom potvrđuje i dokazuje utjecaj na susjednu državu, a načinom na koji se vodi postupak čini kršenje odredbi međunarodnog prava.

Stanovništvo u području od 5 km oko lokaliteta potencijalne deponije mora se tretirati kao „zainteresirana javnost“ po odredbama Arhuške konvencije i ESPOO konvencije, te mora biti ravnopravno uključeno u postupak. Isključenjem stanovnika BiH iz procesa donošenja odluke krše se njihova prava utemeljena u spomenutim međunarodnim konvencijama.

Izostanak analize područja u sastavu Bosne i Hercegovine, samo zbog toga što to nije administrativni teritorij Republike Hrvatske, je kršenje ESPOO konvencije, a prethodna ilustracija u cjelosti potvrđuje da se radi o potencijalnom prekograničnom uticaju velikog značaja.

Nužno se nameće pitanje da li je slaba naseljenost ovog područja i činjenica da je većina „plave zone“ sa prethodne ilustracije locirana u BiH ključni faktor za izbor ove lokacije.

Tao se u Tabeli na stranici 95 ističe da je 2011 godine u zoni 5 km oko Čerkezovca živjelo samo 4309 stanovnika. Pri tome se uopšte ne uzima u obzir stanovništvo na području BiH. **Zanemaren je uticaj na oko 30.000 stanovnika općine Novi Grad u BiH.**

Naslov i sadržaj Studije

Primjedba: Naslov Studije nije u skladu sa zakonom

Naslov

Naslov dokumenta „***Strateška studija za nacionalni program provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva***“ nije jasna i nije u skladu sa okolišnom legislativom u Republici Hrvatskoj.

Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš Vlade Republike Hrvatske² od 29.05.2008. godine utvrđuje uvjete za izradu „Strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš“. Iako se autori u značajnoj mjeri drže propisanog obaveznoj sadržaja Strateške studije iz Priloga I spomenute Uredbe, u naslovu predmetne studije opće se ne spominje „**utjecaj na okoliš**“.

² Izvor: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/339665.html>

Iako se predmetnim dokumentom nastoji obuhvatiti i procjena utjecaja na okoliš, ovako definirana Studija ne može se smatrati Strateškom procjenom utjecaja plana i programa na okoliš u skladu sa Uredbom o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš.

Posebno treba imati u vidu da nije uključeno resorno Ministarstvo za okoliš i da Studija veoma površno i nesistematski tretira utjecaj na okoliš, a posebno na područje zaštićeno u okviru mreže Natura 2000.

Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš³

Uredbom Vlade o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš od 29.05.2008. godine utvrđeni su uvjeti za donošenje strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš.

Ostavljeni rokovi za isticanje pitanja ili prigovora do dana zadnje javne rasprave nisu u skladu sa člankom 7 člankom 8 stav 2 ove Uredbe, jer tijela lokalne samouprave i druga tijela nisu imala priliku raspravljati o sadržaju Strateške procjene utjecaja.

Prekogranični utjecaj - Prekršene su i odredbe članka 17 po pitanju „mogućeg prekograničnog utjecaja plana ili programa“, gdje je u stavu 1 utvrđeno kako slijedi:

*„...će u postupku strateške procjene u slučaju ocjene povjerenstva da bi plan odnosno program mogao prilikom provedbe značajno utjecati na okoliš i/ili zdravlje ljudi druge države, o toj ocjeni obavijestiti **ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša**, u svrhu postupka prema drugoj državi...“*

Ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša nije pokrenulo postupak prema drugoj državi, iako se planirano područje deponije nalazi na manje od 1 km od granice susjedne BiH.

Prekršene su i odredbe članka 18 o obavezi pribavljanja mišljenja ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša, gdje je u stavu 1 utvrđeno kako slijedi: „**Središnje tijelo prije upućivanja prijedloga plana i programa u postupak donošenja obvezno je o provedenoj strateškoj procjeni za taj plan, odnosno program, pribaviti mišljenje ministarstva nadležnog za poslove zaštite okoliša.**“

Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš⁴

Uredbom o procjeni utjecaja zahvata na okoliš utvrđeni su uvjeti za izradu Procjene utjecaja zahvata na okoliš. U prilogu I ove Uredbe pod rednim brojem 7 posebno su specificirani „**konačno odlaganje istrošenog nuklearnog goriva**“, „**konačno odlaganje nuklearnog otpada**“ i „**skladištenje (planirani rok skladištenja duži od 10 godina) istrošenog nuklearnog goriva ili radioaktivnog otpada na lokaciji izvan mjesta proizvodnje**“, kao **zahvati za koje je obavezna procjena utjecaja zahvata na okoliš**.

Imajući u vidu činjenicu da se odlaganje RAO može smatrati kao potencijalno veoma značajan i opasan izvor ugrožavanja okoliša, nužno je bilo uz Stratešku studiju nacionalnog zbrinjavanja radio aktivnog otpada, uraditi i Procjenu utjecaja zahvata na okoliš poštujući odredbe članka 30 o sadržaju Studije. Imajući u vidu da se lokacija Čerkezovac nalazi na 850 m udaljenost od zaštićene zone NATURA 2000, nužno je posebno uzeti u obzir obaveze iz stava 2 članka 30 koje se odnose na „**opis značajnih učinaka zahvata na okoliš i obrazloženje razloga njihovog odabira**“, te „**popis ostalih mogućih učinaka**“ i „**mjere zaštite koje treba razmotriti**“.

³ <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/339665.html>

⁴ http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_05_61_1138.html

Naručitelj i ovlaštenik

Primjedba: Naručitelj i ovlaštenih nisu u skladu sa Uredbom Vlade RH

Naručitelj Studije je Fond za financiranje razgradnje NEK, a ovlaštenih kompanija EKOENERG Zagreb. Odredbama članka 2 Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš utvrđeno je da „Središnje tijelo“ je „središnje tijelo državne uprave nadležno za područje za koje se plan i program donosi, isključujući ministarstvo nadležno za poslove zaštite okoliša“. Fond za financiranje, kao financijska institucija, ne može biti u smislu članka 2 „središnje tijelo“.

Ovlaštenik u izradi Studije je EKONERG doo Zagreb, a isti pravni subjekt je i nosilac izrade Studije. Odredbom stava 6 članka 2 Uredbe utvrđeno je da je ovlaštenik „pravna osoba ovlaštena za stručne poslove zaštite okoliša koja pod uvjetima određenim Zakonom i provedbenim propisom toga Zakona obavlja poslove izrade strateške studije i zadaće određene ovom Uredbom“. Stavom 8 istog članka definiran je izrađivač kao „pravna osoba odnosno tijelo, ovlaštenu prema zakonu, koji faktično izrađuju plan odnosno program za koji se vodi postupak strateške procjene“. U predmetnom slučaju ovlaštenik i izrađivač su jedno te isto pravno lice, a što nije u skladu sa člankom 2 Uredbe.

Lokalna zajednica, naseljenost i geografske značajke

8

Primjedba: Lokalna zajednica i javnost nisu utvrđeni u skladu sa zakonom i međunarodnim konvencijama

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti

Prekršene su odredbe Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša Vlade Republike Hrvatske od 29.05.2008. godine u smislu načina uključivanja javnosti u procesu strateške procjene.

Člankom 12 Uredbe utvrđuje se: „U postupku strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš javnost sudjeluje u: 1. postupku izrade strateške studije – određivanja sadržaja“

Javnost nije učestvovala u postupku određivanja sadržaja strateške studije

Prekršeni su i minimalni uvjeri za rokove za javni uvid utemeljene u članku 4 i 18 Uredbe.

Arhuška konvencija⁵

Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša potpisana 25. lipnja 1998. godine u danskom gradu Aarhusu predstavlja međunarodni pravni okvir u području zaštite okoliša. Tim se dokumentom utvrđuju prava u vezi s

⁵ <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/> i <http://www.azo.hr/ArhuskaKonvencija>

okolišem kao pouzdana osnova za uključivanje građana u politike okoliša te se potvrđuje naša obveza prema budućim generacijama.

Učešće javnosti u donošenju odluka za specifične aktivnosti utvrđeno je članom 6 Arhuške konvencije, a u Aneksu I, u okviru poglavlja „Energetski sektor“ precizno su, između ostalog, specificirane aktivnosti:

- „Nuklearne elektrane i drugi nuklearni reaktori, uključujući dekomisiju elektrana i reaktora“;
- „Privremeni ili konačno odlaganje iskorištenog nuklearnog goriva“;
- „Ekskluzivno za konačno odlaganje radioaktivnog otpada“ itd.

Na temelju navedenog može se nedvojbeno zaključiti da se izbor lokacije za odlaganje radioaktivnih materija na području Trgovske gore može smatrati postupkom koji u cjelosti spada pod odredbe Aarhuške konvencije. Republika Hrvatska ratificirala je konvenciju u prosincu 2007. godine. Europska komisija (EK) je usvojila više direktiva koje su u vezi s Arhuškom konvencijom.

Javnu raspravu i postupak izbora lokacije za skladištenje RAO u reonu Trgovska gora vodi Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske. Javna rasprava se raspisuje na temelju odredbi člana 67. stav 2 Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine RH 80/13, 153/13 i 78/15), te člana 15 stav 1 Uredbe o strateškoj procjeni uticaja plana i programa na okoliš (Narodne novine RH 64/08) i članova 16 i 17 Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (Narodne novine 64/08).

DZRNS Republike Hrvatske je „Public authority“ (javno tijelo) u smislu odredbi člana 2 Aarhuške konvencije, u smislu stava 2, pod „b“ i „c“. Informacije vezane za postupak izbora lokacije skladišta RAO spadaju u kategoriju „Environmental information“ u smislu stava 3 istog člana.

U skladu sa Aarhuškom Konvencijom, DZRNS ima obavezu da inicira i podrži edukaciju javnosti iz sljedećih razloga:

- Građanima je potrebno objasniti pravo na učešće koje im Konvencija garantira, odnosno, moraju se upoznati sa pravima i mogućnostima da izraze svoje mišljenje o ciljevima opće politike ili konkretnim odlukama, koje se donose vezano za određene projekte, uključujući i mogućnost žalbe protiv odluka vlasti.
- Kako bi se uključili u odlučivanje, građani moraju poznavati oblast (tematiku) o kojoj se odlučuje i moraju biti pravovremeno obaviješteni o konkretnim oblicima učešća, koji im stoje na raspolaganju. Jedino dobro informirani građani mogu aktivno učestvovati u donošenju odluka i, u tom smislu, pravo na informaciju može se smatrati pravom, koje je nerazdvojivo od prava na učešće u odlučivanju.

U postupku odabira lokacije odlagališta RAO na Trgovskoj gori posebno su prekršene odredbe člana 3:

1. Nije osiguran adekvatan „pristup javnosti“ u skladu sa Arhuškom konvencijom. Sve mjesne zajednice u općini Dvor su održale zborove i sa potpisima svih prisutnih iskazale protivljenje predloženom rješenju. Svaki drugi pokušaj interpretacije javnosti putem „predstavničkih organa i tijela“, uključujući organe općine Dvor podrazumijeva učešće „javnih tijela“, a ne javnosti.
2. DZRNS nije podržao nikakav vid „odgovarajućeg prepoznavanja i podrške“ asocijacijama, organizacijama i grupama iz oblasti zaštite okoliša, u skladu sa stavom 4, već se cio postupak vodi naprotiv, nasuprot i ignorišući stavove okolinskih organizacija, asocijacija i grupa.

3. Javnost nije imala priliku učestovati u procesu donošenja odluka u skladu sa stavom 5. U svim procesima do sada su organizirani „javni organi“, bilo da se radi o učeću državnih, županijskih ili općinskih tijela.
4. Javni organ DZRNS nije postupio u skladu sa odredbama stava 7 u smislu međunarodnog učešća u procesu donošenja odluka, a što se posebno odnosi na isključenje susjedne Bosne i Hercegovine od čije granice je zona RAO udaljena samo 850 m.

Donošenje odluka vezanih za izradu prijedloga Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja RAO i Studije o kojoj se vodi javna rasprava nije vođeno u skladu sa članom 6 Aarhuške konvencije,

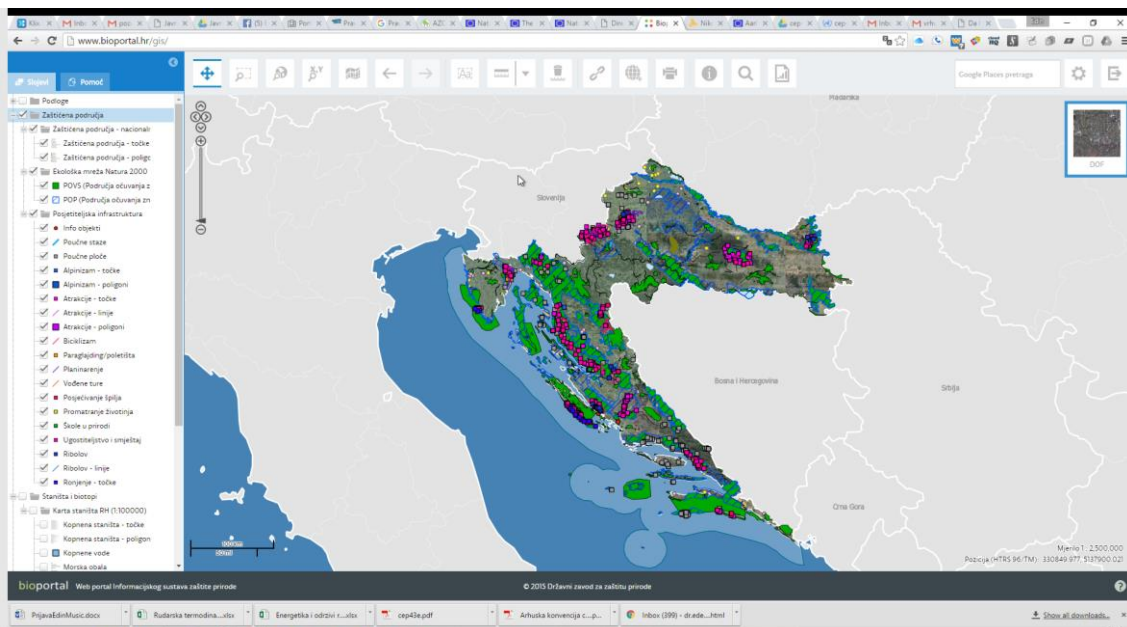
U Studiji se ističe da je u SWOT analizi Strategije razvoja općine Dvor 2011-2015. odlaganje nuklearnog otpada navedeno kao prijetnja. Takođe se ističe na strani 51 da prostornim planom lokalne zajednice nije predviđena planirana lokacija za odlaganje RAO i implicira nužnost promjene plana, ne vodeći računa o pravima lokalne zajednice.

Biodiverzitet i NATURA 2000

Primjedba: Nije uzet u obzir utjecaj na zaštićena područja mreže Natura 2000 i biodiverziteta

Člankom 6 Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš Vlade RH utvrđena je obaveza analize uticaja na ekološku mrežu, a što se primjenjuje u odnosu na mrežu NATURA 2000. Predlagači su samo konstatirali da se područje ne nalazi u granicama ove mreže, ali nisu analizirali udaljenost od zaštićene mreže i moguće utjecaje na istu.

10

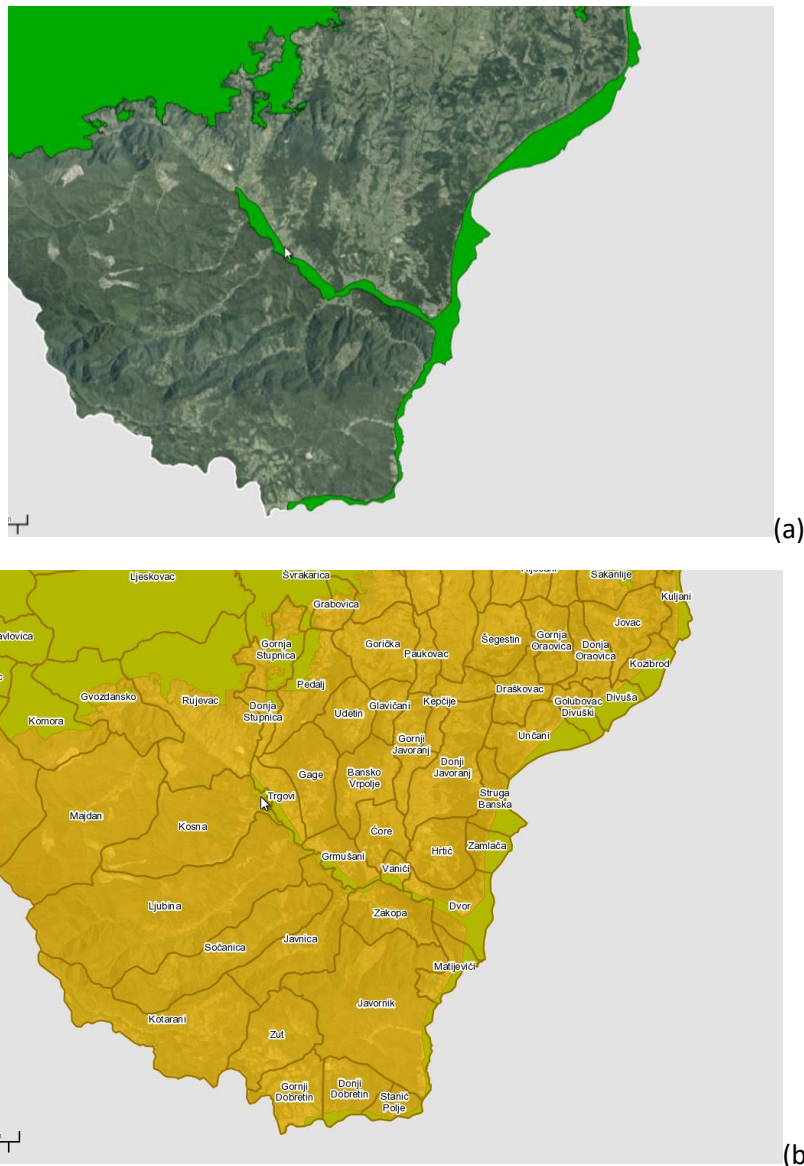
Ilustracija 2: Prikaz zaštićenih zona u Republici Hrvatskoj u okviru mreže Natura 2000 (Izvor: <http://www.bioportal.hr/gis/>)

U poglavljima 2.1.5.6. (biološko-ekološke značajke); 2.1.5.7. (šume i poljoprivredne površine) i 2.1.5.8. (zaštićena područja prirode) daje se površna analiza ovih faktora, a da se **uopšte ne spominje i ne analizira odnos područja naspram zaštićenog područja NATURA 2000, kojim je zaštićen i pojas lijeve**

obale rijeke Une. Mjeri se udaljenost do Plitvičkih Jezera ili Petrove Gore, ali ne pominje zaštićena obala Une u okviru NATURA 2000 mreže.

Poglavlje 2.1.6.7. nosi naziv „Ekološka mreža / Natura 2000 područja“. Ovo poglavlje sadrži bukvalno dvije rečenice sa 48 riječi u kome se kaže:

„Proveden je postupak prethodne ocjene prihvatljivosti Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog otpada za ekološku mrežu. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode 3. ožujka 2015. godine donijelo je Rješenje o prihvatljivosti Nacionalnog programa za ekološku mrežu (KLASA: UP/I 612-07/15-60/07, URBROJ: 517-07-2-1-15-5) – PRILOG 2.“

Ilustracija 3: Oznaka zaštićene zone u okviru NATURA2000 inicijative (a) i sa lokacijama naseljenih mjesta (b)
(Izvor: <http://www.bioportal.hr/gis/>)

Analiza uticaja odlaganja RAO na područje u okviru mreže NATURA 2000 nikako se nije smjela izostaviti na temelju bilo kakvog „Rješenja o prihvatljivosti“. Ovo rješenje kao „upravni akt“ nikako ne isključuje obavezu predlagača da provede cjelovitu analizu mogućih utjecaja. Samo rješenje bi

moralo tek uslijediti nakon što se detaljnom analizom utvrdi da nema nedozvoljenog štetnog utjecaja. Zakonom nije ni na koji način definiran sadržaj ovakvog rješenja niti njegov pravni značaj u postupku analize utjecaja.

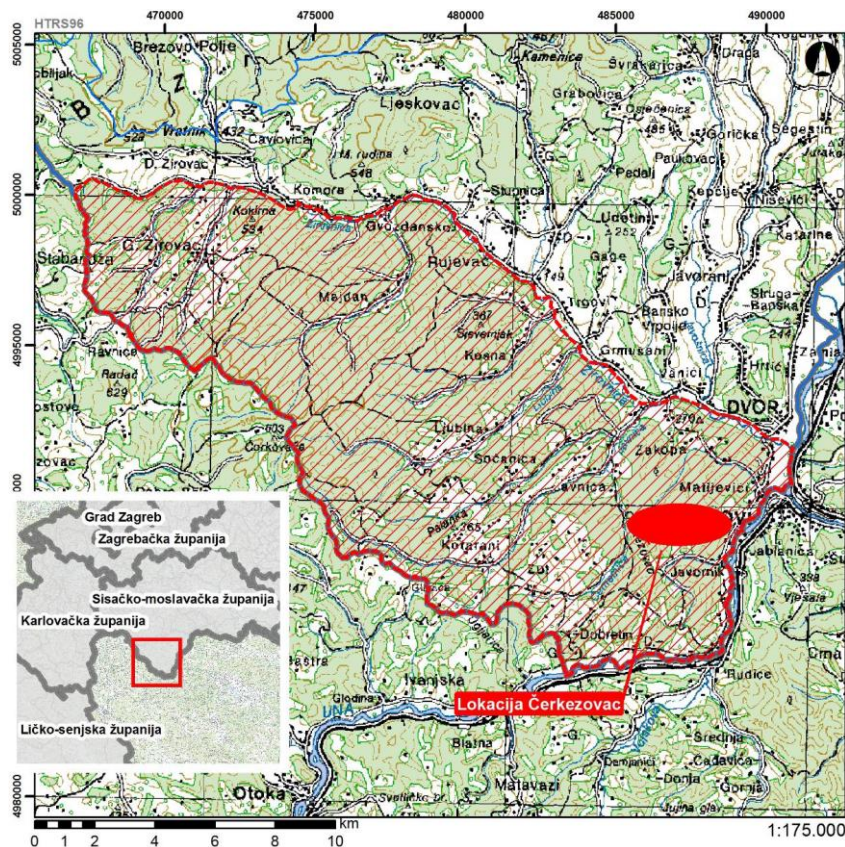
Predlagač je morao utvrditi prostorni odnos lokaliteta Čerkezovac u odnosu na područje pod zaštitom NATURA 2000, te posebno obraditi ovo poglavlje u skladu sa odredbama Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21.05.1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore i drugim propisima kojim se uređuje utjecaj na zaštićene zone NATURA 2000.

Kao članica EU Hrvatska je obavezna poštivati Direktivu Vijeća 92/43/EEZ od 21.05.1992. godine, kojom se propisuju mjere za očuvanje područja od posebnog značaja.

Mreža Natura 2000 obuhvata područja posebne zaštite koja su države članice klasificirale u skladu s Direktivom 79/409/EEZ.

Na narednoj ilustraciji dat je detaljniji prikaz zaštićenih zona u okviru NATURA 2000 u reonu Trgavske gore, sa prikazom zaštićene zone (zeleno) na reljefu i prikazom naseljenih mjesta u odnosu na zaštićenu zonu.

Vidi se da je zelenom bojom označena kotlina iz pravca naselje Trgovi ka općini Dvor sa pravcem pružanja od sjevero zapada ka jugozapadu, kao i da je cijelo područje lijeve obale rijeke Une označeno zelenom bojom od naselja Stanić Polje ka Matijevićima i naselju Dvor.

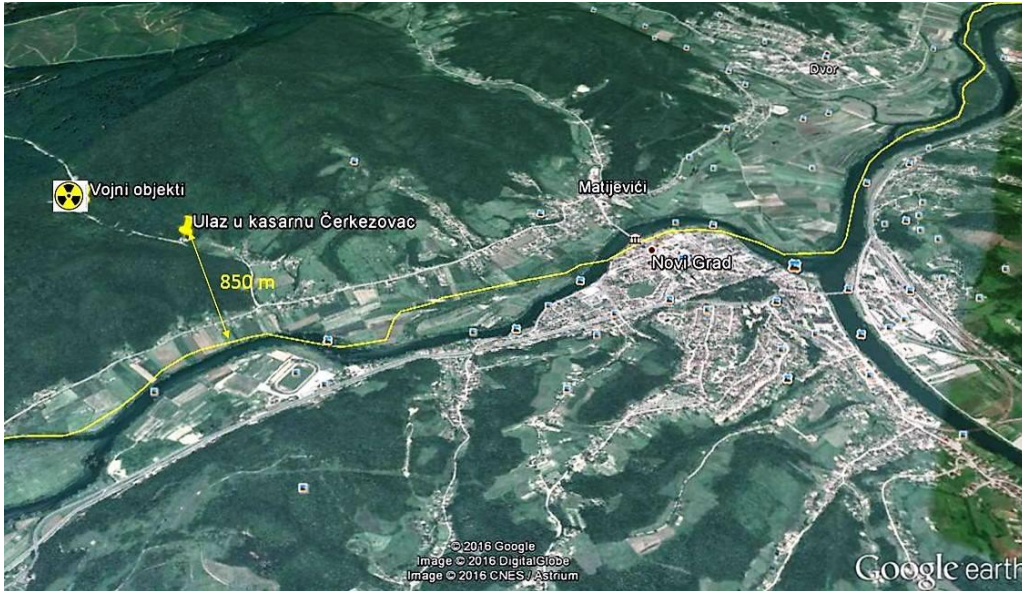

Ilustracija 4: Područje izgradnje odlagališta RAO naznačeno u predmetnoj Studiji (strana 36)

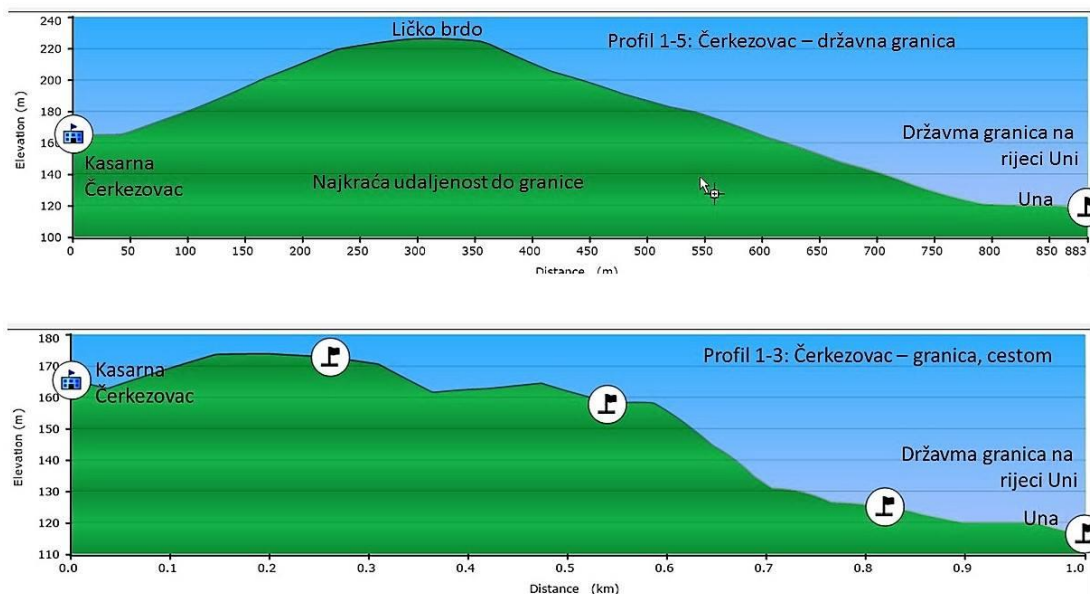
Analizom udaljenosti od označenih zona može se uočiti:

1. Ulazna kapija u kasarnu Čerkezovac u kojoj se planira izgradnja odlagališta RAO nalazi se na udaljenosti od samo 850 m od zaštićene zone NATURA 2000 u naselju Matijevići.

2. Čitavo područje reona Trgovska Gora nalazi se na 200-1000 m udaljenosti od zaštićene zone NATURA2000 na pravcu Trgovi-Grmušani-Vanići-Dvor.
3. U oba slučaja najkraćim pravcima prisutni su površinski vodotoci iz zone Čerkezovac prema zaštićenim zonama, sa padom terena (gradijentom) ka zaštićenim zonama. Ovisno od toga gdje će se locirati odlagalište RAO unutar kasarne Čerkezovac, njena maksimalna udaljenost od zaštićene zone ne prelazi 1000 m, sa gradijentom pada terena ka zaštićenoj zoni i pravcem distribucije kontaminata vodom, tlom i vazduhom ka zaštićenim zonama.

Ilustracija 5: Satelitski prikaz (Google earth) lokaliteta Čerkezovac i neposredne okoline sa naznačenom minimalnom udaljenosti od zaštićene zone NATURA 2000 na lijevoj obali rijeke Une

Ilustracija 6: Profili terena od ulaza u kasarnu Čerkezovac prema granici zaštićene zone NATURA 2000 na lijevoj obali Une, sa prikazom po najkraćem rastojanju preko Ličkog brda i duž ceste koja vodi od kasarne do Une. Udaljenost po najkraćem rastojanju (gornja slika) od obale Une iznosi 800 m

Članom 6 stavak 3 utvrđeno je da „Svaki plan ili projekt koji nije izravno povezan s upravljanjem područjem ili potreban za njegovo upravljanje, ali bi na njega mogao imati značajan utjecaj, bilo

pojedinačno bilo u kombinaciji s ostalim planovima ili projektima, predmet je ocjene prihvatljivosti utjecaja koje bi mogao imati na ta područja, s obzirom na ciljeve očuvanja područja. “

Istim stavkom člana 6 propisano je da „...*nadležna tijela državne vlasti odobravaju plan ili projekt tek nakon što se uvjere da on neće negativno utjecati na cjelovitost dotičnog područja te, ako je to potrebno, nakon dobivanja mišljenja od šire javnosti“*. Šira javnost, u smislu ove odredbe, nikako ne može biti predstavljena javnim organom, odnosno organom državne uprave, pa niti općinskim vijećem ili županijskim tijelom, već građani naseljeni u zoni uticaja.

Temeljem odredbi Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21.05.1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore, Republika Hrvatska je dužna putem Ministarstva za okoliš i zaštitu prirode, a ispred koga je delegirana Ms Ivana Jelenić (Ministry of Environment and Nature Protection; Head of Sector for Biodiversity and International Cooperation in Nature Protection; Nature Protection Directorate, Ul. Republike Austrije 14; HR-100000 Zagreb; Tel.: +385 1 4866 122; Fax: +385 1 4866 100) utvrditi da li se predmetnim projektima utiče na zaštićene zone u okviru mreže Natura 2000 i da li su ispoštovane odredbe o zaštiti okoliša i pravima građana u dosadašnjoj proceduri .

S tim u vezi zaštita područja u okviru mreže Natura 2000 ne odnosi se samo na mjere i aktivnosti unutar zaštićene zone, već i na planove i projekte koji nisu izravno povezani, ali mogu imati značajan utjecaj na ove zone.

Lokalitet Čerkezovac je udaljen na oko 850 m od najbliže zaštićene zone u okviru mreže Natura 2000, sa gradijentom pada terena ka zaštićenoj zoni na lijevoj obali rijeke Une, te po ovom osnovu **u cjelosti podpada pod odredbe zaštite područja u okviru mreže Natura 2000.**

Predlagači su samo izveli konstataciju da se lokalitet ne nalazi u zaštićenoj mreži Natura 2000, a da pri tome nisu utvrdili udaljenost niti moguće uticaje na zaštićene vrijednosti u okviru ove mreže.

Geološke i hidrološke značajke, vode i poplave

Primjedba: Geološki i hidrološki uvjeti su nepovoljni za izgradnju odlagališta RAO

Prema sadržaju poglavlja 2.1.5.5. vidi se da Trgovska gora pripada strukturama Unutrašnjih Dinarida izgrađenih od „karbonatno klastičnih formacija pasivnog kontinentalnog ruba“ i „Dinaridsko-ofiolitne zone“. Trgovsku goru grade uglavnom klastične naslage paleozoika raspona donji devon - karbon, zastupljene pretežito šejlovima (glineni škriljci), silitima, pješčenjacima, rjeđe konglomeratima, vapnencima i dolomitima.

Područje Trgovske gore i mikro-lokacije Čerkezovac pripada grupiranom vodnom tijelu podzemne vode Una (Donji tok Une). Obnovljive zalihe, odnosno prosječni godišnji dotok podzemne vode je 54 x 106 m³/god. Za ovo vodno tijelo količinsko stanje je ocijenjeno kao dobro, a kemijsko stanje vjerojatno dobro (nema podataka) na temelju razmjerno malog opterećenja i vrlo niske ranjivosti vodonosnika.

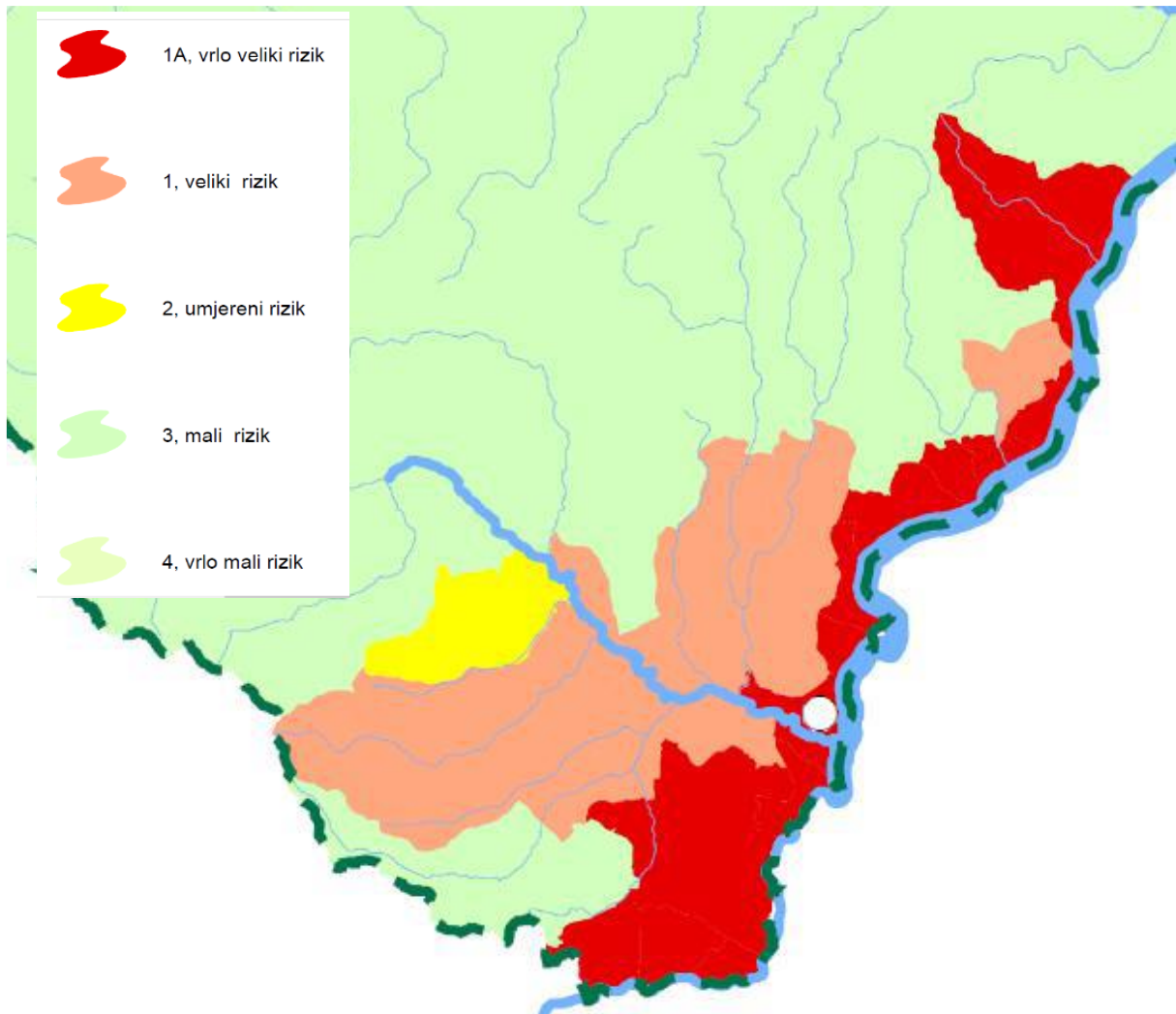
Za tijelo podzemne vode Una, kemijsko stanje u 2013. godini ocijenjeno je kao dobro.

Južni dio lokacije odvodnjava se također lokalnim potočnim dolinama, istočno i zapadno od glavnog grebena, u Crni potok koji je lijevi pritok rijeke Une.

U Studiji se ističe tekstu da su predmetni teren Trgovske Gore, građeni od sedimenata paleozojske, odnosno carbon – devonske starosti. Izgrađeni su od litoloških članova škriljaca, pješčara, siltita, konglomerata podređeno, zatim krečnjaka i dolomita.

Potpuno je nejasno koji su članovi direktno u građi mikrolokaliteta?

Također, navode se određene hidrogeološke funkcije u pogledu vodo(ne)propusnosti. Potpuno je nejasno kolika je dezintegracija karbonatnih sedimenata krečnjaka i dolomita i kako to utiče kroz teksturni i strukturni odnos na kavernožno-pukotinsku poroznost, koji autori teksta navode. Poseban osvrt treba dati na položaj horstne tekture same lokacije trgovske Gore.

Ilustracija 7: Označene plavne zone u reonu Čerkezovac

Važan odnos i pložaj je aluvijalni materijal rijeke Save, zatim superpozicijski pravac ulijevanja rijeke Une, zbog parametara o intergranularnom vodonosniku-akviferu oko zone Dvora, odnosno Matijevića. Kapacitet vodoopskrbnih objekata je cca $Q = 8,0$ l/s i kako se intergranularnom-međuzrnskom poroznošću može kontaminirati isti nekoherentni materijal sliva rijeke Une.

Posebno je nužno imati u vidu da je čitav pozicijski dio aluviona i Urbanog dijela Dvora i Matijevića vrlo opasan po pitanju plavljenja u maksimalnom hidrološkom piku.

Litološki članovi šljunka i pijeska, koji grade fluvijalne tvorevine su vrlo nepovoljni i nestabilni po pitanju sprečavanja transporta kontaminanata sa kvalitativnog i kvantitativnog nivoa.

Dio Trgovske Gore izgrađen od karbonatnih naslaga trijasko starosti, od krečnjaka i dolomita, konglomerata i pješčara, predstavljaju pukotinsko-kavernoznu sredinu i navodi su u izvještaju sa vodozahvatnim objektima kapaciteta $Q = 8,0 \text{ l/s}$?

Jako heterogeni litološki i strukturno-tektonski uslovi su limitirajući za izbor lokaliteta objekta i u konkretnim uvjetima moraju biti detaljno istraženi i ispitani.

Evidentno je da su u području Čerkezovac locirani kvalitetni podzemni akviferi i površinski tokovi vode koji mogu biti ugroženi skladištenjem RAO.

U tabeli 3.1.2. obrađene su poplave na području lokacije Čerkezovac, gdje se na osnovu ranijih manifestacija i činjenice da je lokalitet neposredno uz površinske tokove vode, može izvesti zaključak povećanog rizika od plavljenja.

Na prethodnoj ilustraciji (izvor: <http://korp.voda.hr/>) vidi se da je većina lokaliteta locirana u području velikog i vrlo velikog rizika od poplava.

U poglavlju 2.1.5.3 „Hidrološke značajke“ autori ističu posebno važne hidrološke značajke:

- Oko 80% općine Dvor zauzimaju naslage paleozoika, trijasa, jure i tercijara koje je „**značajno područje za korištenje vode za piće ljudi i životinja u specijalnim uvjetima**“ (str.86).
- Hidrogeološka cjelina karbonatne naslage trijasa kao „**perspektivno područje za korištenje kvalitetnih podzemnih voda**“ sa „**nekoliko izvora kapaciteta i do 8 l/s**“ (str.86).
- Hidrogeološka cjelina kvartarne naslage rijeke Une nizvodno od Matijevića sa crpilištem za potrebe Dvora sa kapacitetom od 7,7 l/s. Ističe se da je ovo „**Vrlo značajan izvor podzemne vode**“ koji se „**u kratkom vremenu može onesposobiti za vodoopskrbu**“.

Sa prosječnim oborinama od 870 mm i maksimalnom količinom od 1086,9 mm, maksimalnom visinom snijega od 78 cm i sa 86,4% dana sa izraženim vjetrom može se konstatovati da se lokalitet Čerkezovac nalazi u području iz koga su mogući intenzivni pravci distribucije kontaminata.

Od istražnih radnji navode se samo geoelektrična sondiranja, nameće se pitanje je koliko su vjerodostojna, s obzirom da se koriste uglavnom za istraživanje podzemnih voda. Smatramo da je u ovome slučaju potrebno koristiti refrakcionu geofizičku metodu koja bi dala podatke o dezintegritetnosti predmetnog terena. Primjenjena geoelektrična metoda može služiti samo kao kontrolna metoda jer ne daje adekvatne parametre ispuhalosti stijenske mase.

U pogledu litologije navode se različiti tipovi sedimentih i u manjoj mjeri metamorfni stijena. Na osnovu raspoloživih podataka nigdje se nije moglo utvrditi prostorno /površinsko/ rasprostranjenje pomenutih litoloških članova, a što je još bitnije, nigdje nema podataka o njihovom vertikalnom razviću.

Uvidom u geološku kartu lista Bosanski Novi (R – 1 : 100 000), prostorna orijentacija slojeva ukazuje na mikrotektonske deformacije koje bi u značajnom obimu mogle uticati na homogenost/nehomogenost litoloških članova.

Tektonski uslovi ukazuju na postojanje pretpostavljenog rasjeda pružanja skoro zapad-istok. Trasa rasjeda je oko 450 m južno od vojnog objekta Čerkezovac. Na geološkoj karti vidljivo je postojanje nekoliko napuštenih rudarski radova kojima su se eksploatisali Fe, Pb, Cu, kao i pojave barita. Nigdje se u tekstu ne pominju isti i nema informacija da li su podaci „rudarenja“ korišteni u izradi Studije?

Predlagač Studije je za postupak procjene i donošenje strateški važne odluke angažirao pravne subjekte u privatnoj svojini po nejasnoj proceduri i pored činjenice da je bilo moguće uključiti naučno

i stručno relevantne institucije i pojedince. U Republici Hrvatskoj nalaze se dvije renomirane naučno-istraživačke institucije u oblasti geologije:

- Hrvatski geološki institut (<http://www.hgi-cgs.hr/>) i
- Rudarsko-geološko-naftni fakultet Zagreb (<http://www.rgn.hr/hr/>).

Indikativno je da predlagač Studije nije konsultirao ove institucije, niti u toku izrade zadatka i sadržaja studije, niti u postupku revizije. Ove dvije institucije raspolažu znatno obimnijim i kvalitetnijim podacima o samom lokalitetu i metodologiji kojom se provode ovakva istraživanja.

Nužno je da ove institucije daju svoj stav o metodologiji i izvedenim zaključcima, jer se radi o pitanju od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku.

Seizmički utjecaj

Primjedba: Pogrešno je interpretirana seizmička opasnost i nije analiziran utjecaj potresa na sigurnost odlaganja RAO

Na stranici 102 Studije stoji:

„Područje Trgovske gore i lokacije Čerkezovac nalazi se u prostoru bez značajne autohtone seizmičke aktivnosti, gdje se mogući utjecaji očekuju iz regionalnih i lokalnih epicentralnih područja. Potresi iz regionalnih i lokalnih epicentralnih područja na lokaciji Čerkezovac imali su pretežito intenzitet potresa do VIo MCS, dok su samo tri potresa imala veće vrijednosti intenziteta (VIIo-VIIIo MCS). Proračunati makrosizmički intenzitet potresa za srednje tlo i osnovnu stijenu za povratno razdoblje od 10.000 godina za područje lokacije Čerkezovac ne prelazi VIIIo MCS.“

Level of Earthquake	Instrumental	Detected only by seismographs
I	Instrumental	Detected only by seismographs
II	Feeble	Noticed only by sensitive people.
III	Slight	Resembling vibrations caused by heavy traffic
IV	Moderate	Felt by people walking; rocking of free standing objects
V	Rather strong	Sleepers awakened and bells ring
VI	Strong	Trees sway, some damage from overturning and falling objects.
VII	Very strong	General alarm, cracking of walls
VIII	Destructive	Chimneys fall and there is some damage to buildings
IX	Ruinous	Ground begins to crack, houses begin to collapse and pipes leak.
X	Disastrous	Ground badly cracked and many buildings are destroyed. There are some landslides
XI	Very Disastrous	Few buildings remain standing; bridges and railways destroyed. water, gas, electricity and telephones out of action
XII	Catastrophic	Total destruction; objects are thrown into the air, much heaving, shaking and distortion of the ground.

Ilustracija 8: Merkalijska skala potresa sa očekivanim efektima

Pogleda li se Merkalijska skala potresa na prethodnoj slici vidjet ćemo da intenzitet potresa od „VIII“ koliko navode autori se opisuje kao „destructive“ (destruktivan) sa efektima kao što su rušenje dimnjaka i oštećenja objekata.

Nužno je imati u vidu da se za izgradnju deponije RAO moraju uzeti u obzir najnepovoljnije očekivane okolnosti, a ne prosječne. Na oko 70 km od Trgovske gore prije manje od pet decenija desio se razoran zemljotres jačine 8 stepeni po Merkalijevoj skali koji je izazvao rušenje velikog broja objekata u gradu i osjetio se na velikoj udaljenosti. Nikako se iznennitet od VIII stepeni Merkalija ne može smatrati kao situacija u kojoj nema značajnije seizmičke aktivnosti, pa bez obzira da li je ona autohtona ili posljedica potresa izvan zone. Autori su konstatacijom da nema veće „autohtone seizmičke aktivnosti“ praktično isključili utjecaj potresa izvan zone i nedopustivo potcijenili potrese intenziteta VIII po Merkalijevoj skali, koji mogu biti veoma destruktivni.

Zemljotres u Banjaluci 27.10.1969. je bio potres jačine 8 stepeni po Merkalijevoj, ili 6 stepeni po Rihterovoj skali. Počeo je neuobičajeno jakim „prethodnim udarom“, u noći 26. oktobra u 2:55 časova; podrhtavanje tla se nastavilo do 8:53. Zemljotres se zbio u 16:35. Hipocentar je bio 20 kilometara ispod grada. **Zemljotres je 1969. devastirao grad.** Poginulo je 15 Banjalučana, a 1.117 ljudi su bili teže i lakše ozlijeđeni. Materijalna šteta je bila ogromna. Potpuno je uništeno 86.000 stanova ili 3,7 x 106 metara kvadratnih stambene površine. Velika oštećenja nanesena su školskim (266), kulturnim (146), zdravstvenim (133), društvenim i objektima javne uprave administracije (152). Privreda je pretrpila značajne gubitke. Sva preduzeća su naredni period radila sa značajno smanjenim kapacitetima, a neka su potuno prestala sa proizvodnjom.

Udaljenost lokaliteta Trgovska gora od epicentra u Banja Luci je 73 km.

Nedavno je registriran potres upravo u području općine Dvor, a o čemu se podaci mogu pronaći i na internetu.

Citat⁶:

„Seizmološke stanice Republičkog hidrometeorološkog zavoda locirale su jutros na području Dvora u Hrvatskoj zemljotres sa magnitudom četiri jedinice Rihtera i intenzitetom u epicentru od pet do šest stepeni Merkalijeve skale. Zemljotres se osjetio na teritoriji Hrvatske i u sjeverozapadnom dijelu BiH, saopšteno je iz Centra za obavještavanje u Novom Gradu.

Zemljotres, koji se dogodio u 6.43 časova, osjetili su jutros i građani Novog Grada, a za sada nema podataka da li je bilo oštećenja objekata. Zemljotres ovog intenziteta može izazvati oštećenja na starim i slabije građenim objektima u epicentralnoj zoni.“ (02.10.2014. godine)

Citat⁷:

„Potres magnitude 3.9 po Richteru pogodio je jutros u 6.43 sata područje Zrinske gore. Kako javlja Seizmološka služba PMF-a, podrhtavanje tla osjetilo se i u Zagrebu.“ (02.10.2014. godine)

Iz navedenog se može izvesti zaključak da je Studija neprihvatljiva jer je krivo interpretirana skala potresa po Mercalli-ju i nije adekvatno tretiran utjecaj potresa.

⁶ <http://istinito.com/index.php/bih/drustvo/item/26590-zemljotres-u-hrvatskoj-osjetili-i-u-bih.html>

⁷ <http://www.vecernji.hr/hrvatska/potres-zatresao-zrinsku-goru-osjetio-se-i-u-zagrebu-964646>

Šumski požari

Primjedba: Požarna opasnost nije analizirana u Studiji, kao ni mogućnost gašenja antropogenih ili prirodnih požara, te uticaj zaostalih mina i neeksploziviranih ubojnih sredstava na požarnu opasnost

U Studiji nije data analiza mogućeg utjecaja šumskih požara izazvanih prirodno ili vještački. Imajući u vidu činjenicu da se lokalitet Čerkezovac nalazi u gustoj šumi, nužno je temeljito i cjelovito analizirati mogući utjecaj požarnih opasnosti i mogućnosti kontrole i gašenja požara oko skladišta RAO.

Sa aspekta upravljanja rizicima usljed prirodnih i antropogenih požara ova lokacija je krajnje nepovoljna, jer ne posjeduje nikakvu infrastrukturu za gašenje i kontrolu, a komunikacijski je udaljena od centara koji mogu pravovremeno reagirati u slučaju požara.

U poglavlju 2.1.5.4 dati su klimatski uvjeti na meteorološkoj postaji Sisak, iz čega se može izvesti zaključak da **predlagači nemaju relevantne klimatske podatke i području Trgavske gore**, a posebno treba imati u vidu na nužnost ispitivanja ruže vjetrova na mjestu izgradnje odlagališta, varijacija temperatura, atmosferskih padavina i drugo.

U podacima datim za mjernu stanicu Sisak ističe se za temperaturu da je „najviša izmjerena u srpnju i iznosila je 38.4°C“ (strana 99 Studije).

Dalje se na istoj stranici konstatira „**Utvrđen je statistički signifikantan porast temperature zraka na području čitave Hrvatske u razdoblju od 1961. do 2010. godine, pri čemu je porast veći u kontinentalnom dijelu nego u obalnom području i dalmatinskom zaleđu**“. U ovom periodu došlo je do porasta prosječne temperature za cijelih 1,6°C.

Imajući u vidu duge sušne intervale u toku ljeta i dalji očekivani porast prosječnih i maksimalnih temperatura, predlagač je morao izvršiti analizu požarne opasnosti i sa aspekta antropogenih i prirodnih požara.

U skladu sa odredbama Euroatom direktiva za ovakve slučajeve nužno je razmotriti i mogućnosti upravljanja požarnim rizicima, a u prvom redu postojanje resursa i infrastrukture za kontrolu požarne opasnosti.

Najmanje 9 minskih polja je locirano u šumskom pojasu oko lokaliteta Čerkezovac. U slučaju pojave šumskih požara ovi tereni su nepristupačni, odnosno ne mogu se gasiti sa zemlje zbog opasnosti od neeksploziviranih ubojnih sredstava. Zbog udaljenosti od Jadranskog Mora veoma je teško osigurati gašenje kanaderima u slučaju požara.

Zaostala minska polja

Primjedba: Minska polja kao prijetnja su zanemarena

U proteklom ratu na području Čerkezovac i u okolini vođena su borbena dejstva, a prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje, u okruženju objekta nalazi se najmanje devet registriranih lokaliteta

minskih polja sa zaostalim minama. Iako se na stranici 90 ovaj problem ističe kao nedostatak, u konačnom prijedlogu Čerkezovac je ostao kao najpovoljnija varijanta.

Zaostale mine predstavljaju imanentnu opasnost po sve aktivnosti koje se budu vodile u okruženju odlagališta RAO, te se stoga moraju temeljito obraditi u smislu čišćenja i osiguranja prostora od posljedica.

Utjecaj na opstanak stanovništva

Primjedba: Strategija nije uzela u obzir ekonomsku situaciju u potencijalno zahvaćenom području i kakve bi posljedice po ekonomiju imalo deponovanje RAO, kao ni moguće alternative za opstanak stanovništva

U širem reonu oko Trgavske gore i dalje nizvodno rijekom Unom prema Kostajnici, primaran resurs za zapošljavanje stanovništva i ekonomski razvoj regije leži u proizvodnji zdrave hrane i razvoju turizma. Jedan od razloga izostanka razvoja industrije su upravo prirodne vrijednosti koje su se nastojale zaštititi u ranijem periodu.

Eventualnom izgradnjom odlagališta RAO potpuno će se eliminisati mogućnost daljeg razvoja poljoprivredne proizvodnje i turizma, te stanovništvo osuditi na ekonomsko propadanje i iseljavanje. Podrška koju bi lokalne zajednice dobile u svojim budžetima kao kompenzacija nikako ne može biti adekvatna trajnim posljedicama skladištenja RAO čak i u slučajevima kada ne bi došlo do incidentnih situacija sa curenjem radioaktivnosti.

Zaključak

Zaključak: Predložena Studija se treba odbaciti zbog činjenica navedenih u analizi

Predložena studija treba biti odbačena iz razloga:

1. Kršenje odredbi međunarodnog prava
 - a. Studija nije izrađena u skladu sa zakonom i njom se krši niz odredbi međunarodnog prava utemeljenih u Euroatom direktivama, Arhuškoj konvenciji o učešću javnosti i ESPOO konvenciji o sprečavanju štetnih prekograničnih utjecaja.
 - b. Studija ne obrađuje nikako ili samo površno dotiče niz utjecaja koji mogu dovesti do curenja radioaktivnih materija, kao što su utjecaji šumskih požara i zemljotresi.
 - c. Studijom se ugrožavaju zone zaštićene u okviru Europske mreže Natura 2000 u pojasu lijeve obale rijeke Une i doline od naselja Trgovi ka Dvoru.
2. Kršenje propisa Republike Hrvatske
 - a. Javna rasprava nije sazvana u skladu sa zakonom i uredbama Vlade Republike Hrvatske, a u smislu poštivanja rokova za sazivanje javne rasprave i isticanje prigovora. Prekršene su odredbe člana 67. stav 2 Zakona o zaštiti okoliša (Narodne novine RH 80/13, 153/13 i 78/15), te člana 15 stav 1 Uredbe o strateškoj procjeni uticaja plana i programa na okoliš (Narodne novine RH 64/08) i članova 16 i 17 Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (Narodne novine 64/08).
 - b. Prekršen članak 6 Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš Vlade RH utvrđena je obaveza analize uticaja na ekološku mrežu, a što se primjenjuje u odnosu na mrežu NATURA 2000.
 - c. Predlagač nije analizirao utjecaj na zaštićenu mrežu Natura 2000 pozivajući se na odluku Ministarstva zaštite okoliša i prirode od 3. ožujka 2015. godine. Ovom odlukom ne može se isključiti obaveza analize utjecaja na zaštićenu mrežu Natura 2000, a posebno jer se skladište nalazi na udaljenosti od 850 m od granica zaštićene zone. U Studiji nije priložena niti odluka Ministarstva, koja je takođe nezakonita u smislu obaveza RH prema očuvanju biodiverziteta u zaštićenim zonama mreže Natura 2000.
 - d. Naslov i sadržaj studije nisu u skladu sa Uredbom Vlade RH o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš.
 - e. Instituti „naručitelj“ i „ovlaštenik“ nisu u skladu sa Uredbom Vlade RH
3. Kršenje ljudskih prava lokalnog stanovništva i zanemarivanje prava pripadnika lokalnih zajednica
 - a. I pored jasnog protivljenja lokalnih zajednica, predlagač nastavlja dalji postupak sa nastojanjem da stavove Općinskog vijeća Dvor tumači kao stavove lokalne zajednice, a što je u suprotnosti sa Arhuškom konvencijom i Uredbom Vlade RH o informiranju i sudjelovanju javnosti.
 - b. Javnost nije imala priliku učestovati u procesu odlučivanja, a posebno u procesu definiranja sadržaja predmetne Studije, a što je predlagač imao obavezu osigurati.

4. Predloženim rješenjem izgradnje odlagališta RAO na lokalitetu Čerkezovac u reonu Trgovske gore čini se protivpravni prekogranični utjecaj na susjednu državu Bosnu i Hercegovinu.
 - a. Osim što se u studiji susjedna BiH naziva pogrešnim imenom („Republika“), evidentno je da je potpuno izostavljena analiza utjecaja na teritorij BiH. U okviru analize „radijusa utjecaja“ na udaljenosti od 5 km od zone odlaganja predlagač uopće nije uzeo u obzir stanovništvo na teritoriji BiH (ilustracija 1).
 - b. U zvaničnim kontaktima predstavnika RH i BiH ističe se neprihvatljivost izgradnje odlagališta RAO, a skupštine Republike Srpske i Federacije BiH usvojile su istovjetnu Rezoluciju o protivljenju (u prilogu). Eventualni dalji nastavak procesa izgradnje dovest će do narušavanja dobrosusjedskih odnosa dvije zemlje i pokretanja međunarodne arbitraže zbog kršenja odredbi kojim se propisuju uvjeti za odlaganje RAO, te odredbi Arhuške i ESPOO konvencije. Osim višegodišnjih procesa koji će uslijediti, evidentno je očekivanje da će RH izgubiti ove sporove i zbog toga trpiti materijalne i druge posljedice.
5. Ugrožavanje zaštićenih područja
 - a. Preloženi lokalitet nalazi se na samo 850 m od zaštićenog područja u okviru mreže „Natura 2000“. Predlagač se poziva na saglasnost koju je dobio od Ministarstva zaštite okoliša i prirode. Saglasnost Ministarstva, čak i ako je data u formi koja se navodi, je upravni akt koji nema pravni značaj ukoliko nije utemeljen na cjelovitim analizama utjecaja. Aproksimativno davanje saglasnosti je protivno odredbama europskog i hrvatskog zakonodavstva kojim se štite zaštićena područja i ugrožene vrste.
 - b. Park prirode i rijeka Una predstavljaju danas jedan od najvažnijih i najbolje očuvanih prostora u široj regiji. Izgradnjom odlagališta RAO na 950 m od rijeke Une i u neposrednoj blizini ušća rijeke Sane u Unu degradirao bi se cio prostor.
6. Studija obiluje tehničkim propustima, krivo izvedenim zaključcima i aproksimativno utvrđenim činjenicama
 - a. Geološke i hidrološke značajke, te opasnost od poplava ukazuju na veoma loše osobine geološkog masiva za skladištenje RAO, te prisustvo površinskih i podzemnih vodenih tokova koji mogu ugroziti područje i biti nosiocima brze distribucije kontaminata. Ističući značaj vodnih resursa, predlagači nisu izvukli logičan zaključak da je teren prirodno nepovoljan za skladištenje RAO.
 - b. Seizmički utjecaj je zanemaren i potpuno pogrešno interpretiran. Predlagač konstatuje da se može očekivati i VIII stepen potresa Merkallijeve skale. Imajući u vidu da se radi o veoma ozbiljnom potresu intenziteta kakav je bio potres koji je srušio grad Banja Luku 1969. godine, može se izvesti zaključak da su seizmički uvjeti nepovoljni. Lokalitet Čerkezovac je oko 70 km udaljen od Banjaluke, a potresi su učestali.
 - c. Studija ne pravi jasnu razliku između skladištenja i odlaganja RAO, a posebno ne precizira dodatne mjere koje se odnose na trajno odlaganje i ztahtjeve koji su znatno strožiji u odnosu na skladištenje.
 - d. Konstatacijom da se RAO NE Krško stvara „pretežito nisko radioaktivni otpad“ i da je „ukupna aktivnost ovog otpada na razini institucionalnog otpada i iskorištenih izvora u RH“ opasnost od otpada nuklearne elektrane se poistovjećuje sa institucionalnim otpadom i u studiji propušta analizirati niz obavezujućih utjecaja za odlaganje radioaktivnog otpada.
 - e. Zanemarena je opasnost od šumskih požara prirodnog ili antropogenog porijekla. Predlagači ne analiziraju moguće posljedice požara, bilo da je izazvan prirodno ili

podmetnut. Zanemaruju činjenicu da je predloženi lokalitet unutar velikog šumskog pojasa koji je sklon upalama, kao i činjenicu da su sušni periodi i visoke temperature proteklih godina potencijalni uzročnih požara. U skladu sa odredbama Euroatom direktiva predlagač je u obavezi analizirati mogućnost nastanka požara, procijeniti vjerovatnoću i posljedice, te mjere upravljanja požarnom opasnošću. U području oko kasarne Čerkezovac nema infrastrukture ili resursa kojim bi se mogao kontrolirati ovaj hazarda, a s obzirom na poziciju može se smatrati jednom od najnepovoljnijh lokacija sa aspekta požarne opasnosti.

Kao posebno značajan faktor moraju se uzeti u obzir i minska polja oko lokaliteta Čerkezovac kojim se ograničava pristup i mogućnost gašenja požara sa zemlje.

- f. Utjecaj zaostalih minskih polja nije analiziran, kao ni mjere za osiguranje od posljedica mina.
7. Zanemaren je utjecaj izgradnje odlagališta RAO na dalje perspektive opstanka stanovništva i razvoja područja.
- a. Nije analizirana socijalna slika stanovništva u području ugroženom izgradnjom odlagališta RAO. Zanemarena je činjenica da se izgradnjom ovakvog objekta potpuno isključuje mogućnost uzgoja zdrave hrane i razvoja turizma, pa čak i ako ne dođe do oštećenja objekta i curenja radio aktivnosti.
 - b. Uopće nije uzet u obzir utjecaj odlagališta na stanovništvo u susjednoj BiH, iako se najveći dio površine u radijusu od 5 km nalazi upravo na području BiH.

Referense

1. Nacrt prijedloga Nacionalnog programa provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060. godine)
(http://cms.dzrns.hr/news/10772/Nact_prijedloga_NP-RAO.pdf)
2. Strateška studija utjecaja na okoliš za Nacionalni program provedbe Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (Program za razdoblje do 2025. godine s pogledom do 2060. godine)
(http://cms.dzrns.hr/news/10772/SS_za_NP-RAO.pdf)
(http://cms.dzrns.hr/news/10772/SS_za_NP-RAO_PRILOZI.pdf)
3. Objava o javnoj raspravi o Strateškoj studiji utjecaja na okoliš i Nacrtu prijedloga Nacionalnog programa provedbe strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošenog nuklearnog goriva (http://cms.dzrns.hr/?@=5pe1#news_8980)

Međunarodni okvir

1. Direktiva 2011/70/Euratom o uspostavi okvira Zajednice za odgovorno i sigurno gospodarenje istrošenim gorivom i radioaktivnim otpadom
2. Direktiva 2013/59/Euratom o osnovnim sigurnosnim standardima za zaštitu od opasnosti koje potječu od izloženosti ionizirajućem zračenju
3. Aarhuška konvencija Ujedinjenih nacija o pristupu, informisanju, učešću javnosti u donošenju odluka i pristup pravdi u oblasti okoliša (The United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters), Aarhus Danska, 1988. godine
4. ESPOO Konvencija –Konvencija o procjeni uticaja na životnu sredinu preko državnih granica
5. EU: EIA Direktiva (procjena uticaja na životnu okolinu)
6. EU IPPC direktiva (1996) i IE direktiva (Industrijske emisije) (2010)
7. Direktiva EU o habitatima
(http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm)
8. Direktiva 2003/4/EZ o pristupu javnosti informacijama o okolišu i kojom se ukida direktiva vijeća 90/313/EEZ
(<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0004:EN:NOT>)
9. Direktiva 2003/35/EZ kojom je osigurano sudjelovanje javnosti kod izrade određenih planova i programa koji se odnose na okoliš te se njom izmjenjuju i dopunjuju odredbe o sudjelovanju javnosti i pristupu pravosuđu u direktivama vijeća: 85/337/EEZ i 96/61/EZ
(<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0035:EN:NOT>)
10. Direktiva 2001/42/EZ o procjeni određenih planova i programa koji se odnose na okoliš
(<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0042:EN:NOT>)
11. Direktiva 2000/60/EZ kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice u području vodne politike
(<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0060:EN:NOT>)

Hrvatska

1. Zakon o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti (NN br. 141/13, 39/15)
2. Zakon o potvrđivanju Konvencije o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (NN MU br.01/07)
3. Zakon o zaštiti okoliša (NN br.110/07)
4. Zakon o pravu na pristup informacijama (NN br. 172/03)

5. Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN br. 64/08)
6. Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (NN br . 64/08)
7. Uredba o strateškoj procjeni utjecaja plana i programa na okoliš (NN br. 64/08)

Prilozi

Prilog 2: Zaključci Zastupničkog/Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine od 30.06.2015.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOŠNE I HERCEGOVINE
ZASTUPNIČKI DOM/PREDSTAVNIČKI DOM

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ

Broj: 01-50-1-15-14/15

Veza: 01,02-50-19-577-6/15

Sarajevo, 30. 6. 2015.

03-07-2015
Lame

VIJEĆE MINISTARA BOŠNE I HERCEGOVINE

MINISTARSTVO VANJSKE TRGOVINE I EKONOMSKIH ODNOSA
BOŠNE I HERCEGOVINE

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA
BOŠNE I HERCEGOVINE

DRŽAVNA REGULATORNA AGENCIJA
ZA RADIJACIJSKU I NUKLEARNU SIGURNOST
BOŠNE I HERCEGOVINE

Predmet: Zaključci Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, *dostavlja se*

27

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 14. sjednici, održanoj 30. 6. 2015., nije prihvatio prijedlog da se Informacija Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH o sigurnosti zbrinjavanja istrošenog goriva i sigurnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada na Trgovskoj gori primi k znanju.

U prilogu, vam, radi realiziranja, dostavljam zaključke Predstavničkog doma usvojene povodom rasprave o Informaciji.

Prilog: Zaključci Predstavničkog doma, broj: 01-50-1-15-14/15, od 30.6.2015.

S poštovanjem,

PREDSJEDAVAJUĆI
PREDSTAVNIČKOG DOMA

Šefik Džaferović

Dostaviti:

- naslovu
- a/a

Čo: Generalnom sekretarijatu Vijeća ministara BiH

Broj: 01-50-1-15-14/15

Sarajevo, 30. 6. 2015.

Na osnovu čl. 85., 86. i 169. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 79/14), povodom rasprave o Informaciji Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH o sigurnosti zbrinjavanja istrošenog goriva i sigurnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada na Trgovskoj gori, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je na 14. sjednici, održanoj 30. 6. 2015. godine, usvojio sljedeće

ZAKLJUČKE

1. a) Kako bi se spriječile moguće komplikacije na međunarodnom nivou, neophodno je da Bosna i Hercegovina odmah pristupi ratifikaciji Protokola SEA uz Konvenciju iz Espoa, te po ubrzanoj proceduri završi proces;
- b) Za ovu aktivnost zadužuje se Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH.
2. a) Potrebno je formirati radnu grupu za praćenje stanja i aktivnosti u vezi s mogućom izgradnjom odlagališta nuklearnog otpada na lokaciji Trgovska gora, općina Dvor;
- b) Članovi radne grupe treba da budu predstavnici: Parlamentarne skupštine BiH, Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstva vanjskih poslova BiH, Državne regulatorne agencije za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH, relevantnih entitetskih ministarstava i lokalnih zajednica;
- c) Predsjedavajući radne grupe treba da bude fokal point (ključna osoba) za Konvenciju iz Espoa;
- d) Radnu grupu treba da formira Vijeće ministara BiH.
3. Potrebno je uputiti dopis Republici Hrvatskoj, s prijedlogom za formiranje međudržavne komisije za praćenje stanja i aktivnosti u vezi s mogućom izgradnjom odlagališta nuklearnog otpada na lokaciji Trgovska gora, općina Dvor.
4. Zadužuje se Vijeće ministara BiH da hitno obavijesti Vladu Republike Hrvatske da je tačka 5. Zbrinjavanje radioaktivnog otpada Nacionalnog programa provođenja Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i iskorištenog nuklearnog goriva koju je objavio Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost u Informaciji o provođenju postupaka određivanja sadržaja strateške studije za Nacionalni program provođenja Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i iskorištenog nuklearnog goriva KLASA: 542-02/15-43/5, URBROJ: 542-01-15-3, od 2. juna 2015., ponovo uznemirila javnost općina sjeverozapadnog dijela Bosne i Hercegovine: Novog Grada, Bosanske Krupe, Bužima, Kostajnice, Cazina, Velike Kladuše, te da su predstavnici navedenih lokalnih

zajednica izrazili žestoko protivljenje da se u vojnim objektima na lokaciji Čerkezovac smjesti Centar za zbrinjavanje radioaktivnog otpada.

Uvažavajući zabrinutost lokalnih zajednica da navedena lokacija odlagališta radioaktivnog otpada može bitno uticati na zdravlje i život stanovnika, zrak, tlo, vode i prirodni okoliš područja u Bosni i Hercegovini koja su u neposrednoj blizini navedene lokacije, u predmetnoj obavijesti, Vijeće ministara BiH pozvat će Vladu Republike Hrvatske da se u što skorije vrijeme u otvorenim bilateralnim razgovorima rasprave sve činjenice koje bitno utiču na ocjenjivanje pogodnosti lokacije u kontekstu prekograničnog negativnog uticaja.

5. Vijeće ministara BiH ima obavezu da pravovremeno informira Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH o realizaciji ovog zaključka.
5. Zadužuju se Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Ministarstvo vanjskih poslova BiH (u daljnjem tekstu: ministarstva) i Državna regulatorna agencija za radijacijsku i nuklearnu sigurnost BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) da se, u skladu sa svojim nadležnostima, na osnovu međunarodnih sporazuma, konvencija i direktiva (Konvencija o procjeni uticaja na okoliš preko državnih granica – Konvencija iz Espoa, Konvencija o dostupnosti informacija, učešću javnosti u odlučivanju i dostupnosti pravosuđa u pitanjima koja se tiču okoliša - Arhuška konvencija i Zajednička konvencija o sigurnosti zbrinjavanja istrošenog goriva i sigurnosti zbrinjavanja radioaktivnog otpada), hitno uključe u postupak određivanja sadržaja strateške studije za Nacionalni program provođenja Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i iskorištenog nuklearnog goriva koji je započeo Državni zavod za radiološku i nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske 2. juna 2015., te da na osnovu stručnih analiza i pravno obrazloženih činjenica ukažu da za Bosnu i Hercegovinu nisu prihvatljive lokacije Čerkezovac i Trgovska gora za smještaj Centra za zbrinjavanje radioaktivnog otpada, kako je to određeno tačkom 5. Nacionalnog programa provođenja Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i iskorištenog nuklearnog goriva Republike Hrvatske.
7. Navedena ministarstva i Agencija imaju obavezu da pravovremeno informiraju Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH o predmetnom postupku, kao i o aktivnostima koje je potrebno provesti radi donošenja odluka ili izjašnjavanja u toku aktuelnih postupaka.

PREDSJEDAVAJUĆI
PREDSTAVNIČKOG DOMA

Sefik Džaferović

Prilog 2: Zaključci Zastupničkog/Predstavničkog doma Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine od 07.10.2015.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
ZASTUPNIČKI DOM/PREDSTAVNIČKI DOM

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ

Broj: 01-50-1-15-18/15
Sarajevo, 7. 10. 2015.

Na osnovu čl. 85., 86. i 169. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», br. 79/14), povodom razmatranja Prijedloga zaključka o imenovanju predstavnika Parlamentarne skupštine BiH u Radnu grupu za praćenje stanja i aktivnosti u vezi s mogućom izgradnjom odlagališta nuklearnog otpada na lokaciji Trgovska gora, općina Dvor, predlaže: Zajednički kolegij oba doma Parlamentarne skupštine BiH, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je na 18. sjednici, održanoj 7. 10. 2015. godine, usvojio sljedeći

ZAKLJUČAK

Zadužuje se Vijeće ministara BiH da izradi primjedbe na Prijedlog nacionalnog programa za provođenje Strategije zbrinjavanja radioaktivnog otpada, iskorištenih izvora i istrošnog nuklearnog goriva Republike Hrvatske, kojim će se na osnovu stručnih analiza i utvrđenih činjenica osporiti mogućnost izgradnje odlagališta radioaktivnog otpada na području Trgovske gore, mikrolokacija Čerkezovac u Republici Hrvatskoj, te da će ih dostaviti Državnom zavodu za radiološku i nuklearnu sigurnost Republike Hrvatske do 24.10.2015.

30

Резолуција о противљењу активностима изградње одлагалишта отпада ниске и средње радиоактивности у општини Двор, Република Хрватска

110/15 23.12.2015

На основу члана 70. став 1. тачка 2. Устава Републике Српске, чл. 182. и 184. Пословника Народне скупштине Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 31/11), Народна скупштина Републике Српске на Петнаестој посебној сједници, одржаној 23. децембра 2015. године, донијела је сљедећу

РЕЗОЛУЦИЈУ

О ПРОТИВЉЕЊУ АКТИВНОСТИМА ИЗГРАДЊЕ ОДЛАГАЛИШТА ОТПАДА НИСКЕ И СРЕДЊЕ РАДИОАКТИВНОСТИ У ОПШТИНИ ДВОР, РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА

Народна скупштина Републике Српске је упозната да је Хрватски сабор, на сједници одржаној 17. октобра 2014. године, донио Стратегију збрињавања радиоактивног отпада, искориштених извора и истрошеног нуклеарног горива („Народне новине“, број 125/14), којом је одређено да ће се, у складу са важећим прописима Републике Хрватске, донијети Национални програм, којим ће бити дефинисано збрињавање радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива, те да ће се одредити и тачна локација за изградњу објекта за одлагање и складиштење радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива.

Народна скупштина Републике Српске са забринутошћу констатује да је локација Трговска гора, Општина Двор, предвиђена од Републике Хрватске за активности одлагања радиоактивног отпада, удаљена мање од 3 km од границе Хрватске са Босном и Херцеговином, односно од Општине Нови Град, те с обзиром на чињенице које произлазе из доступне документације и постојеће литературе, указује на сљедеће:

да се локација предвиђена за ове активности налази на средишњем дијелу масива Трговске горе, а то подручје је испресијецано водотоковима чије су подземне воде врло осјетљиве јер се лако и брзо могу загадити, те да водотокови представљају централно сливно подручје према ријеци Уни и општинама Нови Град, Крупа на Уни, Козарска Дубица и Костајница у Републици Српској, Босанска Крупа у Федерацији Босне и Херцеговине и Хрватска Костајница у Републици Хрватској. Друго сливно подручје одводи воде са ове локације према ријеци Купи, те општинама Босанска Крупа, Бужим, Велика Кладуша и сусједним хрватским општинама. Поток Жировац који протиче подручјем предвиђеним за одлагалиште радиоактивног и опасног отпада директно се улијева у ријеку Уну, чија се вода користи за пиће, наводњавање земљишта, купање и друге туристичке садржаје, а била би угрожена радиактивним и другим честицама опасним по живот и здравље људи;

да је подручје Трговске горе грађено од кречњака доломита са стрмим нагибима и унутрашњим пукотинама па су стијене водопрпусне, што додатно указује да ова локација није прихватљива за одлагање радиоактивног отпада и истрошеног нуклеарног горива;

да се подручје Трговске горе налази у 6. и 7. турској зони са јаким вертикалним и хоризонталним расједима, што указује на лоше сеизмолошке карактеристике овог подручја;

да је за збрињавање радиоактивног отпада планирано коришћење инфраструктурног војног објекта, и то на локацији Черкезовац;

да је наведена локација за одлагање радиоактивног отпада одабрана на основу чињеница да постоји мањи број становника у Општини Двор, усљед миграције становништва у претходним ратним дешавањима;

да ефекти по здравље од изложености зрачењу могу бити детерминистички – који се јављају убрзо након излагања или стохастички – који се очитују неко вријеме, а најчешће много година након излагања. Детерминистички ефекти који узрокују акутне здравствене ефекте узроковане изложеношћу високим нивоима радијације за посљедицу имају одумирање великог броја ћелија или губитак њихове способности да се регенеришу. Екстремне дозе зрачења цијелог тијела у кратком периоду могу изазвати бројна оштећења унутрашњих органа и ткива тијела које имају виталне функције, што би за посљедицу имало престанак функционисања и смрт, која може успједити за неколико дана или седмица. Стохастички ефекти доводе до модификовања ћелије које се могу, након дужег процеса, развити у ћелије карцинома. Ови ефекти се обично појављују много година након изложености. Вјероватноћа настанка карциноматозне промјене или генетска предиспозиција након излагања радијацији претпоставља се да су пропорционалног нивоа изложености и могу се пренијети на потомке тог лица.

Народна скупштина Републике Српске указује да до сада није забиљежен ниједан случај изградње одлагалишта радиоактивног отпада на граници са другом државом која нема изграђене нуклеарне објекте, те изражава забринутост што нису вршена теренска испитивања, већ је потенцијална локација одабрана само на основу постојећих литерарних података.

Имајући у виду чињенице наведене у т. 1. до 3. ове резолуције, Народна скупштина Републике Српске изражава противљење изградњи одлагалишта радиоактивног отпада на локацији Трговске горе и тражи од надлежних органа у Републици Хрватској предузимање активности ради обустављања од примјене усвојеног Просторног плана Општине Двор, Република Хрватска и Стратегије збрињавања радиоактивног отпада, искориштених извора и истрошеног нуклеарног горива, у дијелу који се односи на локацију Трговска гора на којој је предвиђена изградња одлагалишта отпада ниске и средње радиоактивности.

Народна скупштина Републике Српске позива Парламентарну скупштину Босне и Херцеговине да предузме све активности на доношењу посебне резолуције на нивоу Босне и Херцеговине, којом ће се утврдити политика, као и смјернице за њено спровођење, ради обустављања активности изградње одлагалишта отпада ниске и средње радиоактивности у Општини Двор, Република Хрватска.

Народна скупштина Републике Српске позива надлежне органе у Републици Српској и Федерацији Босне и Херцеговине, као и Предсједништво Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине и Државну регулаторну агенцију за радијацијску и нуклеарну сигурност, да предузму све активности у оквирима својих надлежности, у циљу заштите интереса Републике Српске и Босне и Херцеговине, као и заштите безбједности и здравља својих грађана.

Број: 02/1-021-1672/15

По овлаштењу

Датум: 23. децембар 2015. године

Предсједника Народне скупштине
др Ненад Стевандић

Prilog 4: Pismo nevladinih organizacija načelniku općine Dvor

U Sisku, 10. travnja 2015.

OPĆINA DVOR
n/p načelnika gosp. Nikola Arbutina

Poštovani,

Povodom informacija o gradnji odlagališta za nisko i srednje radioaktivni otpad na Trgovskoj gori, lokalitetu podzemnog vojnog skladišta Čerkezovac, kako ste dobili dopis Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, nevladin sektor naše regije, brani ovakav stav:

Protivimo se bilo kakvoj izgradnji odlagališta na navedenoj lokaciji, jer smatramo da nisu napravljena nikakva istraživanja, te znamo da se do te lokacije došlo sistemom eliminacija na kontu nekih starih podataka iz šezdesetih godina.

Prije više od deset godina, peticijom s potpisima više od 16 000 stanovnika naše regije, jasno smo pokazali volju naroda, te sudjelovali na raznim sastancima ove tematike u Hrvatskom saboru. Još tada je bilo govora da je ta priča završena. Smeta nas što se ne poštuje volja stanovništva regije.

Budući da smo dio Europske zajednice, te sad podliježemo i strogim europskim regulativama, zahtijevamo da struka dokaže da je ova potencijalna lokacija stručno odabrana, a ne na osnovu nekih zastarjelih dokumenata. Također želimo na uvid Studije o utjecaju na okoliš, ali i Studije na psihološki utjecaj stanovništva na ovaj kraj saznanjem da se ovdje skladišti radioaktivni otpad. Javnost mora znati sve detalje, ali se mora poštovati i volja stanovništva.

Napominjemo da se radi o lokaciji na neposrednoj državnoj granici s Bosnom i Hercegovinom, te zahtijevamo da se i njih upozna sa situacijom.

Budući da smo ekološki osviješteni, te smo upoznati sa situacijom nakon nuklearne katastrofe u Fukushimi, smatramo da nuklearni otpad nikome nije donio dobro. Stoga je licemjerno ucjenjivati stanovništvo općine Dvor rentom od 8 mil. kuna. Zdravlje nema cijene!

Na kraju upozoravamo, te skrećemo pažnju na taj kraj koji je bogat šumama, rijekama, potocima, divljači, ali i potrošenom cestovnom infrastrukturom koja ne može podnijeti kamione. Ovo nije samo pitanje stanovnika Općine Dvor, nego i šire regije!

Stoga, načelnice, u želji da donesete ispravnu odluku i založite se za prava svog stanovništva regije, apeliramo da sagledate detaljnije u budućnost jer će Vas naša djeca gledati kao ključnu osobu jedne povijesne epohe. Mislite na budućnost naše djece!

S poštovanjem,

- na znanje:
- Državnog zavoda za radiološku i nuklearnu sigurnost, gosp Saša Medaković
- mediji

Udruga IKS, Petrinja

Klub žena Dvor

Udruga EKS ekološko-kulturna scena, Hrv. Kostajnica

Dubičko udruženje žena, Hrv. Dubica

Lokalna akcijska grupa LAG Una, Majur

MAJUR
Sv. Mihovila 2

Udruga za očuvanje kulturno-povijesne baštine „KOSTAJNIČKI SOKOL“ Hrvatska Kostajnica

Agencija lokalne demokracije Sisak

Sisačka ekološka akcija SEA